

УДК 792.7 (477): 316.77

ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ НАРАТИВІВ В УКРАЇНСЬКОМУ СТЕНДАПІ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ НАСТІ ЗУХВАЛОЇ, АНТОНА ТИМОШЕНКА, ВАСІ БАЙДАКА ТА СЕРГІЯ ЛІПКА)**Олександр АВДЕЄВ** – здобувач освітньо-наукового ступеня PhD,
спеціальність 034-культурологія,

Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Київ

<https://orcid.org/0009-0004-3157-1284><https://doi.org/10.35619/ucpmk.51.1083>

asavdeyev@knu.ua

Досліджено трансформацію соціокультурних наративів у сучасному українському стендапі на прикладі творчості Насті Зухвалої, Антона Тимошенка, Василя Байдака та Сергія Ліпка. Автор аналізує як коміки адаптують глобальні практики стендапу до локальних умов, інтегруючи особистий досвід, соціальні події та військовий контекст у свій матеріал. Показано, що гумор у сучасному українському стендапі виконує багатофункціональну роль: психоемоційну підтримку аудиторії, критичне переосмислення соціальної та політичної реальності, консолідацію суспільних переживань і формування нових культурних смислів. Розглянуто як творча практика коміків відображає зміни у культурних цінностях, формує «комічне Я» та сприяє розвитку національної ідентичності й культурного опору в умовах воєнного конфлікту.

Ключові слова: стендап комедія, комічне, сміх, соціокультурні наративи, гумор під час війни, трансформація жанру, Настя Зухвала, Антон Тимошенко, Василь Байдак, Сергій Ліпка, культурний спротив.

Актуальність проблеми. Стендап-комедія вирізняється тим, що виконавець перебуває на сцені самостійно, безпосередньо звертаючись до аудиторії з оригінальним матеріалом. Успішність виступу визначається реакцією глядачів, зокрема їхнім сміхом. У сучасних англо-американських практиках, а також у Фінляндії та інших країнах, особлива увага приділяється індивідуальності коміків, формуванню послідовного сценічного образу та створенню унікального голосу й перспективи, що стають ключовими якостями для побудови власної аудиторії. Перспектива тут розуміється як спосіб сприйняття, обрамлення та впорядкування соціальної дійсності, через який комік пропонує аудиторії погляд на світ. Стендап надає платформу для вираження різних перспектив, їх критичного переосмислення та іронічного обігрування, що дозволяє комікам трансливати соціальні, культурні та індивідуальні наративи.

Комедійна суб'єктивність постає водночас як результат та інструмент діяльності коміка. Вона дозволяє формувати матеріал, представляти себе на сцені як джерело і контекст власного гумору, а також навчати аудиторію бачити світ крізь призму певного сценічного образу. Для ефективної комунікації комік використовує соціальну ідентичність, зовнішність, особисті переживання та типові ситуації, водночас організовуючи увагу глядачів так, щоб різні перспективи поєднувалися і вступали у смислову взаємодію. Така здатність перемикає увагу та поєднувати суперечливі точки зору формує складний комунікативний ефект, який є характерним для сучасного стендапу.

Сучасні дослідження, зокрема роботи D. Brody, S. Krefting, J. Limon та інших, аналізують стендап як форму тексту, взаємодії коміка з аудиторією та соціокультурного коментаря. Вони підкреслюють, що коміки з різним соціальним походженням презентують себе на сцені через створення «комічного Я», поєднуючи природність та сценічну штучність [13]. Такі підходи допомагають осмислити практику українських коміків, зокрема Насті Зухвалої, Антона Тимошенка, Василя Байдака та Сергія Ліпка, які в своїх виступах поєднують індивідуальні досвіди, соціальні ролі та культурні наративи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження стендап-комедії дають змогу проаналізувати трансформацію соціокультурних наративів в українському стендапі на прикладі творчості Насті Зухвалої, Антона Тимошенка, Василя Байдака та Сергія Ліпка. П. Рейлі підкреслює, що стендап допомагає перевіряти межі прийнятного в спільноті та формує нові уявлення про автентичність через гумор [16]. Це пояснює, чому українські коміки у воєнний час працюють із темами травми, мобілізації та соціальних ролей, одночасно дотримуючись етичних меж.

D. Gillota вказує, що сучасний стендап розвивається у полі протиріч між провокацією та рефлексією [11], що відображає українську ситуацію, де коміки балансують між гострим гумором і соціальною відповідальністю.

М. Keisalo розглядає «комічне Я» як спосіб конструювання особистості на сцені через взаємодію з публікою, певний процес зчитування і трансляція суспільного контексту [13]. Це допомагає зрозуміти як Настя Зухвала поєднує досвід, волонтерську діяльність і самоіронію у своїх виступах [2; 6]. С.В. Vigouroux показує, що стендап поєднує різні мовні й культурні коди, створюючи нові колективні

ідентичності [17], що видно в роботі Антона Тимошенка, який поєднує політичні коментарі, побутові спостереження та медійну присутність [1].

D. Brody називає сцену «соціологічною лабораторією», де досліджуються повсякденні явища [9]. Дана ситуація спостерігається у сольних програмах Сергія Ліпка, де він трансформує щоденний досвід військовослужбовця у гумор де одночасно є рефлексією і донесенням армійського контексту для цивільних [5; 8]. J. Burrell показує, як маргіналізовані групи змінюють традиційні ролі через інноваційні комедійні стратегії [10]. У випадку Насті Зухвалої це проявляється у перетворенні жіночих ролей на публічні наративи [2; 6], а Васі Байдака – у використанні «незручного» гумору як способу критичної рефлексії [3, 4, 7]. Т. Wuster наголошує на межах жанру стендапу та очікуваннях аудиторії [18]. L. Polishchuk відзначає зміни у трендах подієвої культури України [15], що впливає на формати українського стендапу – мобільні шоу, благодійні тури, камерні виступи та онлайн-платформи. О. Носирев і Т. Букіна демонструють, що цінності України змінюються у напрямку європейських норм [14], тобто стендап стає індикатором змін, формуючи публічну етику, чутливість до прав людини та гендерної рівності.

Інтерв'ю та медіаматеріали конкретизують теоретичні висновки: В. Аронова показує роль Києва у формуванні творчої ідентичності Насті Зухвалої [2], а матеріали Радіо Промінь фіксують її щоденні ролі та волонтерську діяльність [6]. Ukraïner і The Ukrainians демонструють, як Вася Байдак використовує «незручний» гумор [3; 4], а Суспільне описує його креативні збори [7]. The Village та Forbes показують, як Сергій Ліпка поєднує жанрову творчість і ринкову оцінку [5; 8]. А сайт Антона Тимошенка відображає його стратегію публічного інтелектуала-коміка [1].

Таким чином, трансформація соціокультурних наративів в українському стендапі відбувається у трьох основних напрямках: нормативно-етичному (формування меж прийняттого гумору) [16; 11], ідентифікаційно-жанровому (конструювання «комічного Я» та поєднання культурних кодів) [13; 17] та інфраструктурно-подієвому (нові формати, платформи, аудиторні сценарії) [15]. Дані тенденції чітко простежуються у практиках Насті Зухвалої, Антона Тимошенка, Васі Байдака та Сергія Ліпка.

Мета – дослідження трансформації соціокультурних наративів в українському стендапі на прикладі творчості Насті Зухвалої, Антона Тимошенка, Васі Байдака та Сергія Ліпка.

Виклад основного матеріалу. Роботи М. Мосса, Р. Ферта, А.Р. Редкліффа-Брауна та М. Дуглас демонструють, що жартівливі стосунки виконують важливу соціальну функцію, регулюючи поведінку в різних спільнотах. Дослідження у культурах Північної Америки (J. Steward, L. Макаріус) також показують, що гумор виступає засобом соціальної комунікації та перетворення культурних ролей. Класичні теорії гумору, зокрема концепції переваги, вивільнення та невідповідності, пояснюють, як сміх відображає соціальні й психологічні процеси, дозволяючи глядачам переживати раптові зміни перспективи та критично оцінювати соціальну дійсність.

У контексті українського стендапу можемо дослідити зміни соціокультурних наративів: усвідомлення українськості, відображення нових цінностей, переосмислення традиційних ролей та нові способи публічного самоусвідомлення через призму досвіду окремої людини.

Для прикладу в роботі були обрані Настя Зухвала, Антон Тимошенко, Василь Байдак та Сергій Ліпка з кількох причин. По-перше, вони демонструють як українські коміки адаптують глобальні практики стендапу до локальних соціокультурних умов, формуючи нові перспективи для аудиторії та створюючи актуальний комедійний дискурс, що відображає зміни у суспільстві [1, 2, 3, 5]. По-друге, ці коміки збирають найбільшу кількість переглядів на платформі ютуб і сольних концертах. По-третє, вони виступають понад десять років, що дозволяє прослідкувати зміни у наративах.

У довоєнний період, що характеризувався існуванням у специфічному постколоніальному культурному просторі, Зухвала розпочала кар'єру під псевдонімом «Настя Дерская». Вибір російського слова сигналізував про орієнтацію на культурний простір, де російська мова функціонувала як лінгва франка комедії, що було наслідком тривалої культурної колонізації. Сама комікеса пізніше пояснювала, що її хвилювали «глобальні проблеми великого світу», і вона хибно сприймала російську мову як універсальний інструмент для поширення своїх меседжів. Її сольний концерт «Стендап про похудіння», опублікований у квітні 2020 р., є яскравим артефактом цього періоду. Тематика виступу зосереджена на фемінізмі, правах людини та гендерних стереотипах, а об'єктом сатири є універсальна людська недосконалість, що розглядалася крізь призму космополітичного світогляду. Хоча війна на сході України тривала з 2014 р., у цьому виступі вона не є центральною темою, що свідчить про зміщення фокусу в бік проблем, які вона сама визначала як «глобальні», на протипагу національним

Творча еволюція Антона Тимошенка є мікрокосмом ширшої суспільної трансформації України, що відображає перетворення національної свідомості від довоєнної політичної сатири до воєнного

часу, де гумор став інструментом виживання. Його шлях свідомо будувався на академічному фундаменті: магістерська робота з політології на тему «Гумор як актуалізація політичного дискурсу» стала його творчим маніфестом. Тимошенко розглядав мікрофон як інструмент «супервлади», здатний змінювати країну ефективніше, ніж робота політтехнолога. Його рання кар'єра, що включала перемоги в «Розсміши коміка» та роботу сценаристом у «Телебаченні Торонто», заклала основу для його переходу на незалежну стендап-сцену, де він міг реалізувати своє бачення без цензури.

Повномасштабне вторгнення стало точкою біфуркації, що докорінно змінила ландшафт української культури. Гумор, зокрема стендап, перетворився з форми дозвілля на життєво важливий соціальний механізм психологічної саморегуляції та колективного опору. На цьому тлі український стендап пережив переродження: відбувся масовий перехід коміків на українську мову, а на зміну обережності прийшла «зубодробильна чесність». Стендап-концерти перетворилися на місця колективної психотерапії та ефективний інструмент волонтерської діяльності, де збори коштів на потреби ЗСУ стали невід'ємною частиною кожного виступу.

Перший сольний концерт Насі Зухвалої після вторгнення, «Рафінована лють», опублікований у вересні 2022 р., став маніфестом її трансформації. Символічним актом деколонізації стала зміна псевдоніма з російського «Дерская» на український «Зухвала». Назва концерту постулює лють не як деструктивну емоцію, а як сфокусовану, очищену та продуктивну енергію. Зухвала відкрито декларує, що «ненависть є її бензином», артикуючи ідею, що в контексті геноцидної війни ненависть до ворога є необхідною для виживання. Її монолог про невичерпні резерви ненависті до росіян став квінтесенцією цієї теми, легітимізуючи почуття, яке переживають мільйони українців, і перетворюючи його з особистої травми на колективну силу. Комедія стала інструментом необхідної дегуманізації ворога, що подається як прагматичний психологічний інструмент для продовження боротьби.

Наступний сольний концерт, «Суцільні протиріччя», опублікований у червні 2023 р., знаменує перехід від стану гострої кризи до хронічного існування в умовах затяжного конфлікту. Назва сигналізує про відхід від однієї домінуючої емоції (люті) до дослідження складного та парадоксального досвіду тривалого життя під час війни. Маючи унікальний досвід дружини військовослужбовця, Зухвала досліджує прірву між цивільними та військовими, артикуючи почуття провини та нерозуміння між тилом і фронтом. Вона видобуває чорний гумор з абсурдності «нормального» життя: спроб планувати майбутнє в умовах невизначеності, вирішення побутових проблем на тлі ракетних обстрілів. Цей виступ відображає глибшу, більш стійку модель психологічної резистентності, яка визнає складність, втому та амбівалентність, а не покладається виключно на початкову лють. Якщо «Рафінована лють» мала на меті мобілізацію, то «Суцільні протиріччя» спрямовані на нормалізацію та підтримку витривалості.

У свою чергу дві інші знакові фігури, Сергій Ліпко та Василь Байдак, уособлюють два різні, але однаково важливі вектори цієї еволюції. Якщо Ліпко став унікальним містком між військовою та цивільною реальностями, то Байдак продемонстрував безпрецедентний перехід від комедії абсурду до потужного волонтерського руху, що живиться комедією спостережень. Їхні творчі шляхи є яскравим свідченням того, як гумор адаптувався, щоб служити нації у найтемніші часи, виконуючи функції, що виходять далеко за межі розваги.

С. Ліпко відіграв ключову роль у процесі культурної деколонізації української стендап-сцени. Він був одним із перших популярних коміків, хто свідомо перейшов із російської мови на українську, що відображено, зокрема, в його сольному концерті «Такі новини». Цей крок, зроблений ще до того як україномовний стендап став мейнстримом, допоміг легітимізувати українську мову як повноцінний інструмент для сучасної комедії. З початком повномасштабного вторгнення Ліпко, маючи за плечима військову підготовку, долучився до лав ЗСУ. Цей досвід докорінно змінив його статус та функцію як митця. Повертаючись на сцену під час відпусток, він став унікальним містком між фронтом і тилом. Його гумор набув особливої ваги та автентичності, адже він говорить про війну не як спостерігач, а як безпосередній учасник. Ліпко отримав можливість артикулювати для цивільних реалії військового життя, пояснювати складні психологічні стани та доносити те, що справді деморалізує бійців, ставши голосом, який з перших вуст перекладає досвід війни для суспільства.

Найбільш радикальну трансформацію пережив Василь Байдак, чия творчість до 2022 р. була синонімом комедії абсурду, втіленої в його роботі в харківському «Інародному театрі абсурду "Воробушек"». Повномасштабна війна, за його власним визнанням, «вкрала в нього абсурд», оскільки реальність стала абсурднішою за будь-який мистецький вимисел. Це змусило його кардинально змінити свій комедійний стиль. Його гумор переформатувався на комедію

спостереження, де об'єктом дослідження стали нові реалії українського життя: повітряні тривоги, волонтерство, збори та колективне переживання травми. Цей перехід кристалізувався в його сольному концерті «Комедія спостереження за абсурдом», який став своєрідною психотерапією як для самого коміка, так і для його аудиторії, допомагаючи осмислити та пережити спільний досвід через сміх.

Паралельно з творчою трансформацією Василь Байдак перетворився на справжній локомотив волонтерського руху. Він став одним із найефективніших та найкреативніших волонтерів у медійному просторі, збираючи мільйони гривень на потреби Сил оборони. Разом із дружиною Єлизаветою Сазоною він розробив унікальний жанр «креативних зборів», використовуючи гумор, абсурдні кліпи та неординарні акції (як-от стрижка за донати), щоб залучити аудиторію до допомоги армії. Його діяльність продемонструвала як комедійний талант можна конвертувати в реальну, матеріальну підтримку для війська. Таким чином, якщо С. Ліпка будує міст взаєморозуміння між армією та цивільними, то В. Байдак перетворив свою комедію на потужний інструмент, що безпосередньо забезпечує військових необхідними ресурсами, доводячи, що сміх може бути не лише щитом, але й зброєю.

Аналіз творчого шляху Н. Зухвалої демонструє її роль як культурного барометра, що фіксує тектонічні зсуви в українській суспільній свідомості. Її еволюція – від постколоніальної амбівалентності «Дерской» до мобілізуючої «Рафінованої люті» та адаптивної зрілості «Суцільних протиріч» – є мікрокосмом національного досвіду. Зухвала стала одним із ключових голосів, що артикують український досвід війни, надаючи аудиторії мовні інструменти та емоційну валідацію, необхідні для виживання. Її трансформація з розважальниці на культурну воїтельку та громадську терапевтку демонструє надзвичайну здатність мистецтва адаптувати свою функцію в часи екзистенційної кризи, а її творчість залишиться важливим документом того, як національна ідентичність гартувалася та захищалася на всіх фронтах, включно зі стендап-сценою.

У свою чергу А. Тимошенко як комік, зосереджений на подіях соціально-політичних, зазнав найменшої трансформації. Він і зараз виступає як публічний інтелектуал, що бере участь у формуванні нової української ідентичності. Він свідомо відкидає боротьбу з росією як національну ідею, називаючи її «біологічним завданням» для виживання. На його думку, справжня національна ідея має будуватися на любові до українського та взаємній повазі, а не на ненависті до ворога. Відомий своєю здатністю миттєво реагувати на новинні події, Тимошенко став для суспільства хронікером, чия швидка сатира допомагає обробляти невпинний потік травматичної інформації. Таким чином, його роль виходить далеко за межі коміка. Він є культурним бійцем, який використовує свою «суперсилу» – мікрофон, – щоб створювати простір для колективного катарсису, збирати кошти для армії та допомагати нації зробити жакливу реальність стерпною і, зрештою, переможною.

Таким чином, творчість Н. Зухвалої ілюструє як український стендап функціонує як інструмент трансформації соціокультурних наративів: комік через особистий досвід, гумор та взаємодію з аудиторією формує нові культурні смисли, осмислює трагічні події та сприяє консолідації суспільних переживань у кризових обставинах. Творчість А. Тимошенка виступає прикладом трансформації соціокультурних наративів у сучасному українському стендапі, де гумор виконує одночасно естетичну та соціально значущу функцію, сприяючи формуванню нових форм комунікації та національної ідентичності в умовах кризи. Стендапи В. Байдака, виступають платформою для конструювання наративів, які поєднують комічне, абсурдне та критичне осмислення реалій, сприяючи культурному опору, самовираженню та зміцненню національної ідентичності в умовах війни. Творчість Ліпка ілюструє трансформацію соціокультурних наративів у українському стендапі, де гумор стає інструментом осмислення воєнної реальності та актуалізації національної ідентичності.

Висновки. Український стендап виступає важливою соціокультурною платформою, яка сприяє трансформації наративів у суспільстві, особливо в умовах воєнного конфлікту та соціальної кризи. Аналіз творчості ключових коміків, таких як Настя Зухвала, Антон Тимошенко, Василь Байдак та Сергій Ліпка, демонструє, що гумор у сучасному українському стендапі виконує багатофункціональну роль: він є засобом психоемоційної підтримки, інструментом критичного осмислення соціальної та політичної реальності, механізмом консолідації суспільних переживань та інструментом формування нових культурних смислів. Стендап дозволяє адаптувати глобальні комедійні практики до локальних умов, поєднуючи особистий досвід, соціальні події та військовий контекст, що сприяє розвитку національної ідентичності та культурного опору.

Перспективи подальших досліджень полягають у системному аналізі механізмів трансформації соціокультурних наративів у різних жанрових і мовних варіантах українського стендапу, а також у порівняльному вивченні адаптації гумору в умовах кризи на міжнародній сцені.

Список використаної літератури

1. Антон Тимошенко. antontymoshenko. URL: [https:// antontymoshenko.com/](https://antontymoshenko.com/) (дата звернення: 03.09.2025).
2. Аронова В. Настя Зухвала: «Київ допоміг мені стати дорослою в найкращому значенні цього слова». ТиКиїв – голос твого міста. URL: <https://tykyiv.com/intervyu/nastia-zukhvala-kiyiv-dopomig-meni-stati-dorosloiu/> (дата звернення: 03.09.2025).
3. Василь Байдак про український гумор. Ukrainer. URL: ukrainer.net/doteper-baydak-humor/?gad_source=1&gad_campaignid=22837581792&gbraid=0AAAAAovwxNYZb2OARAgKSfG1kLvffJy&gclid=Cj0KCQjw8eTFBhCXARIsAlkiuOyqsj344SSlIRd5umQ0Am2FCQFrD00_DzAgUb2saXBhudert4pHXqgaAgq-EALw_wcB (дата звернення: 03.09.2025).
4. Василь Байдак: «Мене цікавить незручне». The Ukrainians. URL: <https://theukrainians.org/vasyl-bajdak/> (дата звернення: 03.09.2025).
5. Головань Д. Дивіться новий сольник «Бездоганно і неухильно» коміка Сергія Ліпка у Центрі культури та мистецтв KAI. The Village Україна. URL: <https://www.village.com.ua/village/life/edu-news/365927-divitsya-noviy-solnik-laquo-bezdoganno-i-neuhilno-raquo-komika-sergiya-lipka-u-tsentri-kulturi-ta-mistetstv-kai> (дата звернення: 03.09.2025).
6. Настя Зухвала про кота, романтичне побачення із чоловіком та волонтерську рутину. Радіо промінь. URL: <https://ukr.radio/news.html?newsID=106666> (дата звернення: 03.09.2025).
7. Олена Ремовська. «Я пробував монетизувати скиглення – не виходить». Байдак про креативні збори, Стівена Фрая та гумор під час війни. *Суспільне Новини*. URL: <https://suspilne.media/650482-a-probuvav-monetizuvati-skiglenna-ne-vihodit-bajdak-pro-kreativni-zbori-stivena-fraa-ta-gumor-pid-cas-vijni/> (дата звернення: 03.09.2025).
8. Хто такий Сергій Ліпка- рейтинг Forbes. Forbes.ua | Бізнес, мільяртери, новини, фінанси, інвестиції, компанії. URL: forbes.ua/profile/sergiy-lipko-695 (дата звернення: 03.09.2025).
9. Brody D. Exchange: Stand up sociology. *Contexts*. 2011. Vol. 10, № 2. P. 12–14. URL: <http://www.jstor.org/stable/41960202>.
10. Burrell J. «We Always Somebody Else»: Inherited Roles and Innovative Strategies in Black Women's Stand-Up Comedy. *Women's Studies Quarterly*. 2020. Vol. 48, № 1/2. P. 182–198. URL: <https://www.jstor.org/stable/26979212>.
11. Gillota D. Reckless Talk: Exploration and Contradiction in Dave Chappelle's Recent Stand-Up Comedy. *Studies in Popular Culture*. 2019. Vol. 42, № 1. P. 1–22. URL: <https://www.jstor.org/stable/26926330>.
12. How to Transform Funny Stories into Comedy Writing Gold. *Writer's Digest*. URL: <https://www.writersdigest.com/publishing-insights/write-comedy-real-life-stories> (date of access: 03.09.2025).
13. Keisalo M. Perspectives of (and on) a Comedic Self: A Semiotics of Subjectivity in Stand-up Comedy. *Social Analysis: The International Journal of Anthropology*. 2018. Vol. 62, № 1. P. 116–135. URL: [jstor.org/stable/26952403](https://www.jstor.org/stable/26952403).
14. Nosyriev O., Bukina T. Socio-cultural transformation of Ukraine in the context of European values. *Three Seas Economic Journal*. 2021. Vol. 2, № 1. P. 110–115. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2021-1-18>.
15. Polishchuk L. Transformation of Event Trends in the Context of Socio-Cultural Development of Ukraine. *Socio-Cultural Management Journal*. 2025. Vol. 7, № 2. P. 91–108. DOI: doi.org/10.31866/2709-846X.2.2024.335885.
16. Reilly P. No Laughter among Thieves: Authenticity and the Enforcement of Community Norms in Stand-Up Comedy. *American Sociological Review*. 2018. Vol. 83, № 5. P. 933–958. URL: [jstor.org/stable/48588677](https://www.jstor.org/stable/48588677).
17. Vigouroux C. B. Genre, heteroglossic performances, and new identity: Stand-up comedy in modern French society. *Language in Society*. 2015. Vol. 44, № 2. P. 243–272. URL: <http://www.jstor.org/stable/43904112>.
18. Wuster T. Comedy Jokes: Steve Martin and the Limits of Stand-Up Comedy. *Studies in American Humor*. 2006. Vol. 14. P. 23–45. URL: <http://www.jstor.org/stable/42573700>

References

1. Tymoshenko A. (n.d.). Anton Tymoshenko. [https:// antontymoshenko.com/](https://antontymoshenko.com/) (accessed September 3, 2025).
2. Aronova V. (2024). Nastia Zukhvala: «Kyiv helped me become an adult in the best sense of the word». TyKyiv – The voice of your city. tykyiv.com/intervyu/nastia-zukhvala-kiyiv-dopomig-meni-stati-dorosloiu/ (accessed September 3, 2025).
3. Baydak V. (2025). Vasyl Baydak about Ukrainian humor. Ukrainer. ukrainer.net/doteper-baydak-humor/?gad_source=1&gad_campaignid=22837581792&gbraid=0AAAAAovwxNYZb2OARAgKSfG1kLvffJy&gclid=Cj0KCQjw8eTFBhCXARIsAlkiuOyqsj344SSlIRd5umQ0Am2FCQFrD00_DzAgUb2saXBhudert4pHXqgaAgq-EALw_wcB (accessed September 3, 2025).
4. Baydak V. (2023). «I'm interested in the uncomfortable». The Ukrainians. <https://theukrainians.org/vasyl-bajdak/> (accessed September 3, 2025).
5. Golovan D. (2025). Watch the new solo album «Flawlessly and Steadily» by comedian Serhiy Lipka at the Center for Culture and Arts of the Kyiv Institute of Art. The Village Ukraine. <https://www.village.com.ua/village/life/edu-news/365927-divitsya-noviy-solnik-laquo-bezdoganno-i-neuhilno-raquo-komika-sergiya-lipka-u-tsentri-kulturi-ta-mistetstv-kai>

village.com.ua/village/life/edu-news/365927-divitsya-noviy-solnik-laquo-bezdoganno-i-neuhilno-raquo-komika-sergiya-lipka-u-tsentri-kulturi-ta-mistetstv-kai (accessed September 3, 2025).

6. Zukhvala N. Nastya Zukhvala about a cat, a romantic date with her husband and a volunteer routine. Radio Promin. <https://ukr.radio/news.html?newsID=106666> (accessed September 3, 2025).

7. Removska O. (2023). «I tried to monetize whining – it doesn't work». Bajdak about creative meetings, Stephen Fry and humor during the war. Social News. <https://suspilne.media/650482-a-probuav-monetizuvati-skiglenna-nevihodit-bajdak-pro-kreativni-zbori-stivena-fraa-ta-gumor-pid-cas-vijni/> (accessed September 3, 2025).

8. Forbes.ua. Who is Serhiy Lipko – Forbes rating. Forbes.ua. <https://forbes.ua/profile/sergiy-lipko-695> (accessed September 3, 2025).

9. Brody D. Exchange: Stand up sociology. *Contexts*, 2011. 10 (2). P. 12–14. [jstor.org/stable/41960202](https://www.jstor.org/stable/41960202).

10. Burrell J. (2020). «We Always Somebody Else»: Inherited roles and innovative strategies in Black women's stand-up comedy. *Women's Studies Quarterly*, 48 (1/2). P. 182–198. <https://www.jstor.org/stable/26979212>.

11. Gillota D. Reckless talk: Exploration and contradiction in Dave Chappelle's recent stand-up comedy. *Studies in Popular Culture*, 2019. 42 (1), 1–22. <https://www.jstor.org/stable/26926330>.

12. Writer's Digest. (n.d.). How to transform funny stories into comedy writing gold. <https://www.writersdigest.com/publishing-insights/write-comedy-real-life-stories> (accessed September 3, 2025).

13. Keisalo M. (2018). Perspectives of (and on) a comedic self: A semiotics of subjectivity in stand-up comedy. *Social Analysis: The International Journal of Anthropology*, 62 (1), 116–135. <https://www.jstor.org/stable/26952403>.

14. Nosyriev O., & Bukina, T. Socio-cultural transformation of Ukraine in the context of European values. *Three Seas Economic Journal*, 2021. 2 (1). P. 110–115. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2021-1-18>.

15. Polishchuk L. Transformation of event trends in the context of socio-cultural development of Ukraine. *Socio-Cultural Management Journal*, 2025. 7 (2). P. 91–108. <https://doi.org/10.31866/2709-846X.2.2024.335885>.

16. Reilly P. No laughter among thieves: Authenticity and the enforcement of community norms in stand-up comedy. *American Sociological Review*, 2018. 83 (5). P. 933–958. <https://www.jstor.org/stable/48588677>.

17. Vigouroux C. B. Genre, heteroglossic performances, and new identity: Stand-up comedy in modern French society. *Language in Society*, 2015. 44 (2). P. 243–272. <http://www.jstor.org/stable/43904112>.

18. Wuster T. Comedy jokes: Steve Martin and the limits of stand-up comedy. *Studies in American Humor*, 2006. 14. P. 23–45. <http://www.jstor.org/stable/42573700>.

UDC 792.7 (477): 316.77

TRANSFORMATION OF SOCIO-CULTURAL NARRATIVES IN UKRAINIAN STAND-UP (USING THE EXAMPLE OF THE WORK OF NASTYA ZUKHVALA, ANTON TYMOSHENKO, VASYA BAYDAK AND SERHIY LIPKO)

Oleksandr AVDEIEV – First-year PhD student,
speciality 034-Cultural studies,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,

The article examines the transformation of socio-cultural narratives in modern Ukrainian stand-up using the work of Nastya Zukhvala, Anton Tymoshenko, Vasyl Baydak, and Serhiy Lipko as an example. The author analyzes how comedians adapt global stand-up practices to local conditions, integrating personal experience, social events, and the military context into their material. It is shown that humor in modern Ukrainian stand-up plays a multifunctional role: psycho-emotional support for the audience, critical rethinking of social and political reality, consolidation of social experiences, and the formation of new cultural meanings. It examines how the creative practice of comedians reflects changes in cultural values, forms a «comic self», and contributes to the development of national identity and cultural resistance in conditions of military conflict.

Key words: stand-up, stand-up comedy, humor, laughter, socio-cultural narratives, wartime humor, popular humor, transformation of the genre, Nastya Zukhvala, Anton Tymoshenko, Vasyl Baidak, Serhiy Lipko, cultural resistance.

Стаття отримана 6.09.2025

Стаття прийнята 8. 10.2025

Стаття опублікована 22.12.2025